

שו"ת שרידי אש חלק ב סימן סז עמוד תקלד

אם המילה בגרות היא חלק מעצם הגרות או רק בגדר קבלת מצות.

בנכרי אין זו מצוה אלא היא מתנאי הגירות, שבלא קיום תנאים אלו אינו נכנס לכלל ישראל, ולכן אעפ"י שהוא אנוס מלמול את עצמו אין הגרות מתקיימת בו.

וכלל הוא בידינו בדיני תנאים שאנו אומרים: אונסא כמאן דלא עבד, אבל אין אנו אומרים: אונסא כמאן דעבד. לדוגמא: אם התובע והנתבע התנו ביניהם ע"י קנין תנאים ידועים, כגון: אם לא יבוא לזמן פלוני יפסיד את זכויותיו, ונאנס ולא בא, הרי הוא כאלו לא עבר על התנאי המותנה ואינו מפסיד את זכויותיו, אבל אם התנו: אם יבוא ליום פלוני יקבל זכויות מיוחדות, ונאנס ולא בא, אינו נחשב כאילו בא ואין האונס מזכה בזכויות המותנות, שהאונס באי - קיום התנאי פוטר מהפסד ועונש, כאילו לא עבר על התנאי, אבל אין האונס יכול לזכות בזכויות כאילו קיים התנאי (ראה בשו"ת חתם סופר חו"מ סי' א' בביאור מחלוקת ר"י ורי"ל בירושלמי גיטין פ"ז ה"ו, ועי' בחו"מ סי' כ"א ובמפרשים). ואפילו רי"ל דפליג על ר"י וסובר אונסא כמאן דעבד - הוא רק בתנאים שאדם מתנה עם חברו אבל לא בשאר ענינים.

ורק בחסדי השי"ת אמרו חז"ל בברכות ו', א: חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה. לפי שהקב"ה משלם שכר טוב גם על מחשבה טובה. אבל בכלל, אין מניעת המעשה מתוך אונס נחשבת כעשייה בפועל. והגע בעצמך, אם נאנס הבא להתגייר ולא טבל ולא מל מחמת סכנה, האם נאמר שנעשה גר בקבלת המצוות גרידא?

ענף שני: אם המילה בגירות היא חלק ממכשירי הגירות או רק בגדר קבלת מצוות

ה

אלא שיש לדון ע"ז מצד אחר. והוא, שיש לחקור על פעולת המילה בגירות, אם המילה היא ממכשירי הגירות, כמו טבילה וקבלת מצות, שהוא תנאי פועל בקיום עצם הגירות, או שהמילה היא רק בגדר של קבלת מצוות, שהתורה אמרה שמי שבא להתגייר, עליו לקיים מצוות כריתת ברית שבתורה כישראל ובקיום מצוה זו הוא נכנס לקדושת ישראל, אבל עצם פעולת הגירות נעשית ע"י טבילה וקבלת מצוות. וגמר הגירות, היינו כניסתו לקדושת ישראל, מתקיימת ע"י קיום מצוה זו שישראל נזהר עליה. ואם נאמר כן יש מקום לסברא, שבאם יש סכנה במילתו, שבכהאי גוונא ישראל פטור ממצוה זו, גם הגר פטור הימנה וגירתו מתקיימת בטבילה וקבלת מצוות גרידא.

ולכאורה יש לומר שזוהי מחלוקת הראשונים בנחתך הגיד, דקי"ל להלכה שאין מילתו מעכבת, ובטור יו"ד רס"ח מובא בשם ר"ח דנולד מהול אין לו תקנה וכן בנימול בגיותו אין לו תקנה. וכתב בב"ח שם, דלדידהו גם בנכרת הגיד אין לו תקנה.

ויש לומר דפליגי בסברא הנ"ל, שהראשונים הסוברים בנכרת הגיד סגי בטבילה, ס"ל בנכרת גידו, שאין המצוה מוטלת אף על ישראל, מתקיימת הגירות בטבילה לחוד, ור"ח סובר שהמילה היא מתנאי הגירות עצמה, שבלעדיהם אין גירות ולהכי גם בנכרת גידו אין לו תקנה.

ו

אבל באמת אין הדבר כן, אלא שיסוד מחלוקת הראשונים הוא אם בנכרת הגיד דינו כאשה. הראשונים המכשירים בנכרת הגיד בטבילה סוברים שדומה לאשה וסגי בטבילה כאשה, ור"ח סובר שלא דמי לאשה,

דכיון שהיה אפשר לו להיכנס בברית קודם שנכרת גידו ולא נכנס, המילה מעכבת בו ולא דמי לאשה. עיין בב"ח שם, שכ"כ. וכן בנולד מהול הרי כאילו נימול בשעת גיותו, ומילה כזו אינה חשובה מילה, כמש"כ התוס' בעבודה זרה כ"ז, א ולא דמי לאשה שאינה בתורת מילה, אבל זכר ישנו בתורת מילה אלא שהמילה נעשתה בגיותו.

ויש לדייק איפכא, שר"ח סובר שהמילה אינה אלא גמר הגירות לכניסתו לקדושת ישראל, שהרי בטור שם כתב: "היה נימול, כתב ר"ח שאין לו תקנה, אבל בניו נימולין ונכנסין בקהל, דהא אגירר בטבילה וכגר חשוב להכשיר זרעו אבל לא הוא". ועי' בדרישה ופרישה שם, שתמה דמילתא דפשיטא היא, דהא עכו"ם הבא על בת ישראל בנו כשר?